

NOW HIRING

LIGHT SPEED
Logistics Inc.

OUR FAMILY WELCOMES YOU

- | U.S. Singles – Dedicated Truck
- | Desirable Lanes to the U.S.
- | U.S. Teams – New Dedicated Truck
- | Canadian Teams – New Dedicated Truck
- | Comprehensive Company Benefits
- | Flexible Work Schedule

LIGHT SPEED HAS YOU COVERED

Steve Hunt **O** 905.696.0700 **x**7224 **C** 905.229.9011 **E** shunt@lslinc.com
6015 Kestrel Road, Mississauga, ONTARIO L5T 1S8

www.lslinc.com

Data everywhere.
No surprise charges
anywhere.

NEW

NATION-WIDE. NO ZONES.
TALK, TEXT & DATA PLANS

\$35/MO.

chatr
AUTHORIZED DEALER

379 Main St. North, Brampton, ON
905-451-0379

2456 Lake shore Blvd W., Etobicoke, ON

AMAN TRAVEL
ਅਮਨ ਟਰੈਵਲ
Gaurav Gupta
905.796.3535

SPECIAL FARES TO DELHI & AMRITSAR | LAST MINUTE DEALS AVAILABLE

or Visit us at:
218 Kingknoll Dr., Brampton, ON L6Y 4X4

ਨਵੇਂ ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਆਊਟਬ੍ਰੇਕ ਕਾਰਨ ਸਮੀਦਰੀ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਤਟ ਉੱਤੇ ਰੋਕਿਆ

ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ 251
ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਵਾਰ

ਜਹਾਜ਼, 5 ਫਰਵਰੀ (ਪੇਸਟ ਕਿਉਂਗ) :
ਨਵੇਂ ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਆਊਟਬ੍ਰੇਕ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸਾ ਰਹੇ ਸਮੀਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਤੱਤ ਉੱਤੇ ਕੋਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 251 ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵੀ ਸਵਾਰ ਹਨ।
ਬੁੱਧਵਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਰ ਆਏ ਪਰ ਇਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਿਸੈਸ ਕਰੁਝਿਸ਼ ਵਲੋਂ

ਫਿਲੀਪੀਨਸ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਅਮੇਲ ਮੈਂਬਰ ਵਿੱਚ ਕੋਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ 14 ਦਿਨ ਤੱਕ ਯੋਕੋਹਮਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗਾ। ਪ੍ਰਿਸੈਸ ਕਰੁਝਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ ਜਾਰੀ ਰਖੇਗਾ ਤੇ ਗਲੋਬਲ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਸਟ ਗਾਰਡ ਥੋੜੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਨ੍ਹੇ ਉੱਤੇ ਲਿਆਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਤੇ ਇੱਕ ਅਗਰੀ ਬੀ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਘੋਰਾਂ ਤੱਕ ਸਿਟੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਪਟੋਪ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ਼ਟਿਵ ਕੋਸਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸਕ ਧਾਰੀ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਸਟ ਗਾਰਡ ਥੋੜੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਨ੍ਹੇ ਉੱਤੇ ਲਿਆਇਆ ਕਰੇਗਾ।

ਅਗਰੇ, ਦੋ ਡਾਇਮੰਡ ਪ੍ਰਿਸੈਸ ਕਰੁਝਿਸ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 4 ਤੋਂ 12 ਦਰਵਾਰੀ ਨੂੰ ਯੋਕੋਹਮਾ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਰੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੂਰੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ 24,500 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ 490 ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਹਨ।

REXDALE FINANCIAL SERVICES
WE HELP YOU START, GROW AND SUCCEED

We bring Canada's leading lenders to you
The Mortgage Centre
Call now: 416.674.8035 | 416.674.7050 or Fax: 416.674.9009

I direct mortgages Inc.
21 Roydon Ln #2, Woodbridge, ON L4L 8R3
Ph: 905.452.3100 or 447 1905.452.300 ext 468
Each Mortgage center is independently owned and operated

ਪਿਲ ਰਹੇ ਘੱਟ ਵਿਅਸਾ ਦਰਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ
ਕੱਕੇ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਡਾਲਰ ਬਚਾਓ!
• DEBT CONSOLIDATION • HOME EQUITY
• LOANS • HOME RENOVATION
• WANT TO GET OUT OF CREDIT CARD DEBT

ਜਿਆਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਬੱਕ ਚੁੱਕੇ ਹੋ?
ਆਪਣਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾਓ!!!
ਬੈਕ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ 'ਕਾਹੀ',
ਅਸੀਂ ਕਰਗੇ 'ਹਾ'

Increase Your
Cash Flow
by up to 50%
YOU NEED A MORTGAGE?
WE'LL ARRANGE IT FOR YOU
NO MATTER WHAT YOUR REASON IS!
Self Employed or Unemployed
Each Mortgage centre is independently owned and operated

Jaspal Singh Gahuria
#M08006400
416.677.0047

SherGill Law Firm

Barrister, Solicitor & Notary Public

Paramjit Singh Gill
(MBA,LL.B.)
Tel: 905-790-3636

Services:

- ★ Real Estate
- ★ Residential, Commercial & Franchise
- ★ Criminal Law
- ★ Family Law
- ★ Affidavit, Power Of Attorney & Notarization
- ★ Immigration Matters

2565 Steeles Ave E Unit #20, Brampton, ON L6T 4L6

Emergency Contact:
416.910.5676
www.shergilllawfirm.ca

**MISSISSAUGA
BRAMPTON**

AFFORDABLE LIVING

**CAMBRIDGE
KITCHENER
WATERLOO**

**OPEN
HOUSE**
On Feb 2nd
From
2:00 to 4:00 pm

DOON SOUTH - KITCHENER
“4 BEDROOM HOME”
SEPARATE ENTRANCE TO BASEMENT

IN - LAW SUITE

Newly built 4 bedroom, 3 bathroom located minutes to 401 + Conestoga college. The area is Doon South, Kitchener which is extremely popular to GTA Buyers. Only block to newly built public elementary school and park. This home has a large foyer for guests coming and going. The contemporary floor plan is open and welcoming. Kitchen is custom designed with upgraded stainless steel appliances, pantry and large eating island. Dining room is open to kitchen and can hold a large family. Family room flows off the dining room with hardwood floors and rough in fireplace. The main floor has 9 ft ceilings and large windows. Second floor has 4 bedrooms, laundry room and 2 bathrooms. The huge master has walk in closet + big ensuite bathroom. Basement has a separate entrance and large windows all waiting to be finished. Oversized double attached garage and fence yard are great benefits. ASKING \$839,000.

Call Joseph today 519-575-2777

1700 sqft Bungalow sitting on almost 3/4 of an acre beside kitchener. Minutes to 401. This bungalow has 3+1 bedrooms with a in law suite in basement that is a full basement walk out. The double door foyer is warm and inviting to enter the house. Upon entering is the former dining room plus former living room with the gas fireplace. Then you will enter the kitchen which is open to the 4 season sunroom with gas fireplace. This sunroom looks upon the conservation/ green space behind the home. 3 bedroom + 3 bathrooms home. No neighbours behind just trees. 3 bedrooms + 3 bathrooms on main floor plus laundry. In the basement is in law suite with 2nd kitchen, 2 bedrooms, large family room with wet bar. Double attached garage plus a double detached garage and drive way holds 12 cars. Incredible views and beautiful lot. Great for large or multiple families. Asking \$899,000.

Call Joseph today 519-575-2777

“BEAUTIFUL BUNGALOW
3/4 ACRE LOT
IN-LAW SUITE”

**LUXURIOUS - LARGE CUSTOM
2 STORY IN - LAW SUITE
FINISHED WALK OUT BASEMENT”**

Beautiful Custom built home with over 4500 sqft of finished space. Featuring 4+1 bedrooms with in law suite in basement. Upon entering the double foyer you will be amazed at the luxury finishing. The hardwood floors have marble/granite inlays, the fluted arched columns are incredible, the custom 7" baseboards ad large casings, the 9" main floor ceilings, the stone 2 story fireplace, and the custom built kitchen with upgraded appliances and large island with granite counters. This home has it all then some. On 2nd floor is 4 large bed rooms plus laundry room. The master bedroom is huge with walk in closet and 4pc ensuite bathroom. The bedroom are serviced by another 4 pc large bathroom. The incredible walk out basement has in law suite with separate entrance. Custom Kitchenette with granite counters and raised eating bar. The rec. room has built in custom cabinets & BOSE surround system with gas fire place. 2nd laundry with 3 pc bathroom. The basement leads to a 2 tier deck with pool + hot tub. There is also a large double attached garage and features stamped concrete driveway, sidewalk and rear patio. New shingles, paint, carpets, granite counters and overhead doors. Immaculate condition asking \$985,000. Call Joseph today 519-575-2777

**OPEN
HOUSE**
On Feb 2nd
From
2:00 to 4:00 pm

EXECUTIVE LARGE
FAMILY HOME
IN-LAW SUITE”

**IN - LAW SUITE
2018**

This stone approx. 6000 fully furnished sq ft bungalow has fully furnished basement with in law suite. Sitting on 1.2 acres in executive gated sub division south of Cambridge. Incredible for large families this home will accommodate them. This home has it all! For clients wanting it all! 3 large bedrooms on main floor with ensuites. Oversized family room with coffered ceilings + gas fireplace leading to opulent luxurious kitchen that belongs in a magazine. The kitchen was custom designed + built with the only finest of finishing. Double island with eating bar and commercial grade appliances. The dining room is exquisite and the granite table holds 14 people. The basement is unreal with the entrance from garage or rear door of full walkout. 3 bedroom in law suite with huge kitchen and island. The rec. room is gigantic and bright with huge window to allow sunshine in. The finished triple garage is dry walled, painted and finished floors. Fully landscaped in a gated community. Asking \$1,550,000. Call Joseph today 519-575-2777

IN - LAW SUITE

“BEAUTIFUL BUNGALOW
3/4 ACRE LOT
IN-LAW SUITE”

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗ੍ਰੂਡਾਂਝੀ

-ਹਰੀਸ਼ ਜੈਨ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਜ਼ਿਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਲੇਖ 'ਮੈਂ ਨਾਸਤਿਕ ਕਿਉਂ ਹਾਂ' ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਿਜ ਦੇ ਕੁਝ ਝਲਕਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, 'ਮਈ 1927 ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚਾਨੁੱਚਕ ਹੋਈ ਇਸ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਮੇਰੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਬਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਪੁਲਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮੌਤੋਂ ਮੈਂ ਇਕਦਮ ਸਾਂਤ ਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ

ਵਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟਾਂਗੇ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਟਾਂਗੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਭਾਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਖਰ ਕਰ ਦੇਵੇਂ ਤਾਂ ਬੜੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।' ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਸਿੱਧਾ ਸਾਡੇ ਪਿੱਡ ਝੁੰਗੀਆਂ ਖਾਸਗੀਆਂ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ, ਜੇ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪੰਜ-ਛੇ ਮੀਲ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।'

ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਘਟਨ ਨੂੰ ਸਾਦੂ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ

ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਚਲਾ ਗਿਆ।'

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਵੀਰੋਂਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪੁੱਖਗੁਸ਼ਸਟਾ' ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਇਉਂ ਬਿਆਨਦੀ ਹੈ: 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵੇਲੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਿਸਤੋਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਤਿਵਾਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚੇ। ਉਹ ਪੁਲਸ ਨੰਬਰ

ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੈਂ ਇਕਦਮ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਕੋਈ ਘਬਰਾਹਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ।' ਇਥੇ ਸੁਅਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੈਂ (ਲੇਖਕ) ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ।

ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, 'ਉਹ ਮੰਡਾ ਮੇਰੇ ਕੌਲ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਾਸੇ ਲਿਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਸ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਿੰਡਾਰ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣੀ ਥਾਂ ਲੈ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੁਲਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫਤਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਮੰਡੇਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਲਹੌਰ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।' ਪਿਤਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਗਿੰਡਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚੇ। ਉਹ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਝਕਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਧਰੋਂ-ਉਧਰ ਘੁੰਮਦਾ-ਘੁਮਾਉਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੁਤਲੀਘਰ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਇੱਕ ਭੀਤੀ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਘਰ ਐਡਵੈਕਟ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੀ। ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਇਉਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, 'ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆ ਵਡਿਆ। ਉਹ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਜਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ

ਤੁਹਾਨਾਖਾ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹਾ। ਇਸ ਗਿਫ਼ਟਾਰੀ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਤੱਤਦਾਨ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਫਾਰੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਦੋਂ ਉਹ ਮਸਾਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਸ ਦੀਆਂ ਧੱਕੇਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਸ ਗਿਫ਼ਟਾਰੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, “ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਗੇਟ ਨੇਂਡਿੰਡ ਗਿਫ਼ਟਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪੁਲਸ

ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਬੀ ਜੱਦੇਜ਼ਹਿਦ

-ਲੋਕਨਾਥ ਸ਼ਰਮਾ

ਬੋਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਿੱਛੋਂ ਹਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਗੁਆਚ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਛੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਣਦੀ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਹਫਤੇ ਦਸ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਮ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਾਉਣ ਮੌਕੇ ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਕਾਲਮ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੈਕ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰੀ ਰਾਹੀਂ ਅਣਲੋੜੀਂਦੀ ਦੇਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਵਾਚਣ ਤੇ ਨੇੜਿਉਂ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇ ਬੋੜ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚਾਈ-ਚਾਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਣਗਹਿਲੀ ਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਰਦੇ ਵੀ ਦੇਖੇ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਮ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਠੇ ਤੇ ਕੌਂਤੇ ਤਜਰਬੇ ਹਾਸਲ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਬੋਰਡ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਅਸਿੱਧਾ ਵਾਸਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਦੁਖਿਆਰੇ, ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟਦੇ ਅੱਕ-ਬੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੰਮ ਖਾਤਰ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢੁੱਖ ਦਰਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਹਿੱਤ ਮੈਂ ਕਦੀ ਫਾਰਮ ਭਰ ਕੇ, ਕਦੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰੁੱਚ ਕੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੇ ਢੁੱਖ ਦਰਦ ਘਟਾ ਕੇ ਸੈਨੂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਕੁਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਦਕਾ ਸਾਰੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੇ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਨਿੱਬਤ ਨਾਂਹੇ ਰਾਹੀਂ ਹੈ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਔਰਤ, ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਈ। ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਸੀ। ਉਹ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਦਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਆਏ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਦੋਵਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਸਲਾਹ, ਤਸਦੀਕ ਸੁਦਾ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਫੀਸ ਜਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਫੀਸ ਜਮਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਸਖਤ ਲੋੜ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੁਰੰਤ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਫੇਨ ਆਏ। ਘਰੇਲੂ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਤੇ ਸਿਹਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਦਸਤੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ-ਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੁਹਰਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਦਵਤਰ ਦੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹਾਂ ਗਿਆ, ਜਿਦਾ ਡਾਕਟਰ ਸਗੋਂ ਨੂੰ ਟੁਹਹਦਾ ਹਾ ਆਖਦਾ ਮੋਹਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਦਸਤਖਤ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੱਢੀ। ਫੌਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤਸਦੀਕ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਸੁਧਰਡੈਂਟ ਹੁਣਾਂ ਨੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ, ਪਰ ਮੈਂ ਕੰਮ ਮੱਕੇ ਸਿਰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੀ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ। ਮੈਂ ਸਭ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਚ ਸੱਯੋਗ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਬੱਚੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਮੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਖਾਤਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਖੜਾ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਜਗ ਸੋਚੋ, ਚਿੰਠੀ ਪੱਤਰੀ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਰਥੀ ਆਪ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

A black and white photograph showing a man sitting on a concrete dock, focused on mending or sorting a fishing net. He is wearing a light-colored short-sleeved shirt and shorts. In the foreground, the lower legs and feet of another person are partially visible. The background shows a brick wall and some foliage.

ਭਤਤਾ ਟਲ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਤੁਰਿਆ, ਪਰ ਚੌਕਸੀ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਪਿਸਤੱਲ ਉਥੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੋਂ ਉਹ ਛੇਹਰਟਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੁਣਾ ਜਾਂ ਜਾਂ ਜਿੱਬੇ ਅੱਗਿਓਂ ਉਸ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਫੜ ਲਈ। ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹ ਫਿਤਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਥੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।' ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵੀਰੇਦਰ ਸਿੱਧੂ ਇਸ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਦਰਸਤ ਜਪਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਇਉਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨੀਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਘਟਨਾ ਇਸ ਕਿਤਾਬ 'ਚੋਂ ਇਨ-ਬਿੰਨ ਹੀ ਚੁੱਕ ਲਈ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਧਰੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਪਰ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਦੇ ਇਹ ਵੇਰਵੇ (ਲੇਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ) ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨੇ ਤੱਥ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਲੰਟ ਖੜੋਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰਕ ਮਾਮਲਾਂ 'ਚ ਹੱਥ ਵਟਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਾਰਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਕੋਲ ਹਥਿਆਰ ਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਸਿੰਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਲਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਸੇਧ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਰ ਹੋਣ।

ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਮਗਰੋਂ ਭਗਤ ਸੇਧ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਾਮ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਗਾ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਗਰੋਂ ਕਿਥੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਆਵੇਂ ਬਹੁਤੇ ਅਮੀਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਆਪਨੀਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਉਥੇ ਸਾਂਗਰਸੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਂਕਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਰਸੂਖ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਮਹਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 19 ਨਾਲ 1927 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਰਜੁਨ ਸੇਧ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੰਨੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਬਧ ਦੀ ਵੱਸੀ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੰਠੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਸਨ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: 'ਪੁਲਸ ਵਾਦਸ਼ਾਂ ਨੇ ਮੈਰੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ 24 ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚਨਾ ਦੇਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਗਏ ਵੀ, ਰਸਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਚਨਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਤੇ ਜਾਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੇਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਹਾਥ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਫੇਰ ਦੇ। ਹਾਲ ਤੋਂ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਆਪਾਰ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਿਆ।

ਜਿਥੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹਫਤੇ 'ਚ ਦੋ ਦਿਨ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ 20 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹੂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਥੋਂ ਜਾਣਾ ਹੈ।' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖੀਰ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮੁੰਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝ ਗਈ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਹਫਤਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਉਘ-ਸੁੱਘ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਤੋਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਨਿਆਲ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਖਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਮਹਾਰੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜਮਾਨਤ ਦੇ ਕੇ ਰਿਹਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਤੋਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਨਿਆਲ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਏ। ਸਾਨਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਲਈ ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਅੱਗੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, “ਲੰਬੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਮਹਾਰੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਜਮਾਨੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।”

ਉਨ੍ਹੇ ਅਪਰਾਧ 'ਚ ਫ਼ਿਲੀ ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਲਾਈ ਅੰਦਰਾਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਬਹੁਤੇ ਪੱਕੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਾਅਦ 20 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਵਾਹਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕਿਥੇ ਉਹ ਮਹਿਜ਼ ਕਿਆਸ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣੁੰ ਅੱਗੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ : ਨੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਲ ਮੈਂ ਤਾਰ ਵਾਲ ਦਿਨ ਹੋਏ ਕਿ ਪੁਲਸ ਉਹਦੇ ਲਈ ਹੋਰ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੇ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਆਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਹਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਚੁਪੈ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਵੀਰਦੰਦ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਘਟਨਾਕ ਮੁੱਲ ਸਹੀ ਮੰਨ ਲਈਏ ਤਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੋਰਸਟਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੰਘ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ੍ਰ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਬੈਰਿਸਟਰ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਅਤੇ ਲਾਲਾ ਦੌਲਤ ਰਾਮ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਤੀਹ-ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਾਹੇ ਲਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਾਨਿਆਲ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਮਈ 1931 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਜੀਵਨੀ ਸੀ। ਸਾਨਿਆਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਬਚੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਨਿਆਲ ਲਿਖਦਾ ਹੈ : 'ਮੈਨਿਸਟਰੇਟ ਮੁਹਰੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਕੋਠੜੀ 'ਚ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੀਵਨੀ 'ਭਗਤ ਸਿੰਘ' ਉਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਪੀਆਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ। 1947 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੇ ਉਦੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇਖੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸੋਧੇ ਗਏ ਆਧੁਨਿਕ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਜੀਵਨੀ 1930 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਗਿਆਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਜੀਵਨੀ ਲੱਭ ਲਈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੀਵਨੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਰਾਮ ਦੁਲਾਰੇ ਤੁਵੇਂਦੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ, ਜੋ 1938 ਵਿੱਚ ਛੱਪੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਹਾਰੋਂ ਬੀ ਪੀ ਐਲ ਬੇਦੀ ਨੇ ਸ੍ਰ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਕਪੀ ਦੀ ਸੂਹ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਚੋਣ ਵੀਰਦੰਦ ਅਤੇ ਸਾਨਿਆਲ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸਥਾਰ ਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਰਕ ਹੈ।

ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਿੱਖੀਆਂ

ਬਦਲਾਓ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਣਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੀਰਸ ਜਿਹੀ ਹੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਰਾਣੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫੌਨ, ਮੋਬਾਈਲ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਐਸ ਐਸ, ਵਿਟਸਐਪ ਦੀ ਅਮਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਚਿੰਠੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਮਿਟਾਂ ਸਕਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਆਪਣੇ ਦੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਚਿੰਠੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇਪਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਅਜਕੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਚਿੰਠੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਚਿੰਠੀ ਵਾਲੇ ਕਾਗਜ਼ ਉਪਰ ਉਸ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਚਿੰਠੀ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਪੜ੍ਹਦੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਫੱਪ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇੰਜ਼ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਚਿੰਠੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਸਾਹਮੇਂ ਹੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਚਿੰਠੀ ਪੜ੍ਹਣ ਸਮੇਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੱਖ ਦੁੱਖ ਦੱਸਣ ਦਾ ਇਕ ਮਾਤਰਾ ਸਾਧਨ ਚਿੰਠੀਆਂ ਸਨ। ਚਿੰਠੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚਿੰਨੀ ਦੀ ਉਤੀਜ਼ ਜਿਆਨ ਨਾਲੋਂ

ਅਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਰਾਹਿਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਫੌਜੀ ਜਵਾਨ ਇਹ ਦਰਦ ਅਪਣੇ ਸੀਨੇ 'ਤੇ ਹੋਛਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੁਰ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਈ-ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਅਪਣੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫੌਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿੱਖ ਹਰ ਚਿੰਠੀ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿਦਗੀ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ ਤੇ ਚਿੰਠਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਰੱਬ ਦਿਨ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਸੁਕਰ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਉਡੀਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਚਿੰਠੀ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੌਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦਿਆਂ ਤੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਿਨਾਂ ਪਾਣੀਓਂ ਮੱਛੀ ਵਰਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਚਿੰਠੀ ਆਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਫੌਜੀ ਮਾਹੀ ਦੇ ਸਾਹ ਚੱਲਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਮੰਨਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸੌ ਮੁੰਡੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਦੁਪਹਿਰੇ

ਖਿੜਕੀਆਂ ਅਤੇ

ਜਦੋਂ ਉਹ ਡਾਕ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ
ਉਸ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਢੇਰਾਂ
ਚਿੰਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਡੇ ਮੁੰਡੇ
ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਝੁੰਡ ਬਣਾ ਕੇ
ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ
ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਏ ਟੀ ਐਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸੀ।
ਇਸ ਲਈ ਚਿੰਠੀ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਤੋਂ
ਇਲਾਵਾ ਘਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦਾ
ਵੀ ਇਕੋ ਸਾਧਨ ਸੀ। ਚਿੰਠੀ ਵਾਲੇ
ਹਲਕੇ ਪੀਲੇ ਚੰਗ ਦੇ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ
ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ
ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹਣ ਇਹ ਸਭ ਨਹੀਂ
ਹੁੰਦਾ।
ਚਿੰਠੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਰਾਂ ਤਾਂ
ਟੈਲੀਫੋਨ ਸੇਵਾ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਹੋ
ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਨਾ
ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੰਠੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ।
ਮੌਬਾਈਲ ਫੋਨ ਆਉਣ ਨਾਲ ਚਿੰਠੀਆਂ
ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੋਰ ਵੀ ਘੱਟ ਗਿਆ।
ਗਾਇਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੇ ਤਾਂ ਉਦੋਂ
ਹੀ ਗੀਤ ਗਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:
ਤਸੀਂ ਚਿੰਠੀਆਂ ਪਾਓਣੀਆਂ ਭੁੱਲ ਗਏ

ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਲਗਾਵਾਓ Free Estimates
ਵਨਾਈਲ ਅਤੇ ਐਲਮੀਨੀਅਮ ਵਿੰਡੋਜ਼, ਸਟੋਰਮ ਡੋਰ, ਕਲੋਸੈਟ ਡੋਰ ਮਿਰਰਜ਼, ਪੋਰਚ ਐਨਕਲੋਜ਼ਡ, ਮੇਨ ਅਂਟਰੈਂਸ ਡੋਰ,
ਹਰ ਤਰਾਂ ਦਾ ਗਲਾਸ ਰਿਪਲੇਸਮੈਂਟ
ਅਸੀਂ ਪੇਂਟ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
24 ਘੰਟੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ
SINGH (TOCHI)
416-454-3031
647-784-8240
Email: tochisangha1@hotmail.com

, Unit #209, Brampton, ON L6T 5A2 Fax: 905-291-0741

We Provide services:

- Corporation Registration
  - Corporation Tax Returns
  - Personal Tax Returns
  - Accounting • Book - Keeping
  - H.S.T • WSIB • T4 • E-File
  - Assistance in Audit with CRA

Kamaljeet Singh Saini CPA, CGA

Off: 905-799-6292
Email: kamalgirn@gmail.com

, Brampton, ON L6T 5A2

A black and white portrait photograph of Dr. S. M. Iqbal, a man with dark hair and a mustache, wearing a dark jacket over a light-colored shirt.

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਖਾਤਿਸ਼ਾਹੀ, ਕਲਾਤ

A color photograph of a traditional building complex under a cloudy sky. The central building is green with a white arched entrance featuring a sign that reads "SHIARBAR" above Persian text. A red flag flies from a pole on the left. The background shows more buildings and a large, dark, billowing cloud.

ਕਲਾਤ ਕੋਇਟਾ ਤੋਂ ਕਰਾਚੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੱਤਕ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਕੋਇਟਾ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਫਾਸਲਾ 124 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਗਰ ਹੈ, ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਰਿਆਸਤ ਕੱਲਾਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਗਰ ਅੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਦਾ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਰਿਆਸਤ ਟੁੱਟਣ ਤੇ ਸ਼ੁਹਿਰ ਦੇ ਉਜ਼ਤਨ ਮਗਰੋਂ ਨਵਾਂ ਸ਼ੁਹਿਰ ਵਸਿਆ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਸ਼ੁਹਿਰ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਹੱਲੇ ਅੰਦਰ “ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ” ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਿਨ

ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਸੰਗਤ ਜੁੜਦੀ
ਹੈ। ਨਵਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਘਰ ਵਾਂਗ
ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ
ਅਸਥਾਨ ਨਾਨਕ ਮੰਦਰ
ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ
ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਬਾਹਰ
ਹੈ। ਇਸ ਪੁਰਾਣੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ

ਖਾਨ ਕਲਾਤ ਨੇ ਕਰਵਾਈ
ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੁਜਾਰੀ
ਉਦਾਸੀ ਬਾਬਾ ਸੰਤ ਅਣਥੰਡੀ ਦਾਸ
ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਗੀਰ
ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਖਾਨ ਕੁਲਾਤ ਵੱਲੋਂ
ਸੀ। ਇਹ ਜਾਗੀਰ ਹੁਣ ਵੀ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ ਹੈ।

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਮਿਧਾਂਤਹੀਣਤਾ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਕਦਮ

-ਗਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਲੱਧੜ

ਇਹ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਜੁਲਮ, ਅਨਿਆਂ ਤੇ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚੁੱਧ ਉਤਪਨ ਹੋਏ ਰੋਹ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਅਤੇ ਵਿਗਸੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸਦੀ ਦੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ, ਮੁਹਿੰਮਾਂ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ, ਸਫਲਤਵਾਂ ਅਤੇ ਖੂਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਚਰਚਾ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮਹਾਰਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗਜ਼ਾਰੀ ਇਸ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਥਨ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਅੰਤਲੇ ਇੱਕ ਚੌਬਾਈ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੀਤੀਗਤ ਤਬਦੀਲੀ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੀਤੀਗਤ ਤਬਦੀਲੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਰਾਣੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹੇਠ ਸਿਰਫ਼ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜ ਸੌਤਾ ਹਥਿਆਉਣ ਦੀ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ?

ਭਰਨੇ ਪਏ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਅਰਥ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੀ ਗੁਡੁਤੀ ਨੇ ਪੰਥਕ ਜਜ਼ਬੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰੁਤਬੇ ਅਤੇ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਦੇ ਲਾਲਰ ਚਿੱਤ-ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੇ। ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਹੋ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਨਣ ਵਾਲਾ ਖਿੰਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਾਉਣ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੌਰਚੇ, ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਮਹੁਰੀ ਹੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਐਮ-ਜ਼ਰਜੈਸੀ ਦੇ ਮੌਰਚੇ ਤੇ ਧਰਮ ਯੂਧ ਮੌਰਚੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਥ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੇਬਾਕ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰਜ਼ਾਮਾਨੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ 1984 ਦੀ ਫੌਜੀ ਕਰਵਾਈ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਦਾਹਕਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖਿੰਤੇ ਨਾਲ ਹੋਏ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਵਿੱਚੁੱਧ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੀ ਰੱਖੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ

ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਖਾਤ੍ਰ ਲਹਿਰ ਦਿਸਾਹੀਣ
ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਪਤਨ ਵੱਲ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ
ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਜਬਾਤੀ ਰੌਂਅ
ਗਰਮ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਬਿਛ
ਹੋ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ
ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲ ਉਲਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ
ਪਾਸੇ ਰਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਵੀ
ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੋਂ ਖੁਦਗਰਜੀ ਵੱਲ ਮੌਤ ਕੱਟ
ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਾਚਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਾਬੀ ਆਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ
ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਅਖਤੇ
ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਨ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇ ਰਹੇ
ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਤੀਜੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਉਪ ਚੋਣ ਜਿਤਾ ਕੇ ਵਿਧਾਨ
ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ
ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 75 ਸਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸ
ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ
ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਪਰਵਾਰਵਾਦ ਨੂੰ ਖਾਸ
ਥਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੀਤ ਨੂੰ
ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਝੀਡਸਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੂੰਦਰ,
ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ, ਗੁਰਦੇਵ

ਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਦੌਰ ਮੌਜੂਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਹੇਠ ਰਿਧਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਆਜਾਦ ਰਾਉਣ ਲਈ ਮੌਰਚੇ ਲਾ ਕੇ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਰਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਰਾਇਆ। ਸਾਕਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਰਚਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ, ਜੈਤੇ ਦਾ ਮੌਰਚਾ ਤੇ ਬੀਆਂ ਦਾ ਮੌਰਚਾ ਮੁੱਢਲੀ ਅਕਾਲੀ ਜਨੀਤੀ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਹਨ। ਘਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਚਲਦਿਆਂ ਅਕਾਲੀ ਬੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋ ਕੈਂਦ੍ਰਾਂ ਕੱਟਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ਤੇ ਜ਼ਰਮਾਨੇ ਗਵਰਨਰੀ ਰਾਜ ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪੁਲਸ ਵਿਕੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਲਹਿਰ ਖੜੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਦੇ ਭੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਪੁਲਸ ਵਿਕੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1995 ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ 75ਵੀਂ ਵਰ੍ਗੀਂ ਵੇਲੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਚੈਪਟਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੀ

ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਖਾਤ੍ਰ ਲਹਿਰ ਦਿਸਾਹੀਣ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਪਤਨ ਵੱਲ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਜਬਾਤੀ ਰੌਂਅ ਗਰਮ ਨਾਅਿਰਿਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਬਿਛ ਹੋ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲ ਉੱਲਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਸੇ ਰਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੋਂ ਖੁਦਗਰਜੀ ਵੱਲ ਮੋੜਾ ਕੱਟ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਾਬੀ ਆਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਅਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਨ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਤੀਜੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਉਪ ਚੋਣ ਜਿਤਾ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 75 ਸਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਪਰਵਾਰਵਾਦ ਨੂੰ ਖਾਸ ਥਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਮ੍ਹਾਰੀ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਡਤ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ, ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ, ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਖੇਤਰੀ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਾਪਦੇ ਮਹਾਰਖੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 'ਚੌਣੀ' ਰਹਿਤ ਸਿੰਘਾਸਨ 'ਤੇ ਨਿਵਾਜਣ ਲਈ ਲੋੜੀਦੇ ਮੰਚ ਦੀ ਤਲਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ।

ਫਰਵਰੀ 1996 ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਮੋਗਾ ਵਿਖੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਿੰਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਦਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਐਲਾਨਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਹ ਬਦਲਵਾਂ ਪੈਂਤੁਤਾ

ਵੇਟ ਬੈਂਕ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਖਸੇ (ਜੁਝਾਰੂ ਸੁਭਾਅ) ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵੱਲ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਦਾਰੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਇਹ ਨਵੀਂ ਹੈਸੀਆਂ ਐਲਾਨੀਆਂ ਤੋਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਵ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਆਧਾਰਿਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਤੇ ਲੁਕਵਾਂ ਏਜੰਡਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਖਾਤ੍ਰ ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰੀ ਪੰਥਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਨੁਸਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਦਲਾਓ ਆਇਆ ਸਿਹਤੇ ਅਕਾਲੀ ਬਿੰਦੇ ਵਿੱਚ ਗੈਰ ਸਿੰਘ ਲੋਕ ਵੀ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਪੱਧਾਂ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀਤ੍ਰੀ ਨੰਗੇ ਸਿੰਘ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਟੋਧੀ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਲੱਗੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਗੁਰਦਿਆਂ ਅਕਾਲੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਰਜਿਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪੰਥਕ ਨੁਮਾਇਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਫੌਟਾ ਲਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਡਾ ਨਿਰਸੰਕੇਚ ਸਰਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਫੌਟਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਚੋਣਾ—1996 ਦੌਰਾਨ ਕਾਵਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਟਿਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਨਿਤਨੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪੰਥਕ ਮਰਿਆਦਾ ਹਟਵੇਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਟਿਕਰਾਂ ਮਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਨੰਜ਼ੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਸੀ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਲਿਛਾਫੇ ਮੁਤਾਬਕ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਹੋਰ ਕੀ ਹੰਦਾ? ਇਸੇ ਸੋਨਮੀਂ ਕ੍ਰਮੇਂ

ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣੀਏ

-ਚੇਤਨ ਭਗਤ

ਇਹ ਦੱਖ ਕੇ ਚਗਾ ਲਗਾ ਸੀ।
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼
ਕੀਤਾ, ਜੋ ਆਰਬਿਕ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ
ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਇਥੇ ਮੈਂ ਬਜਟ ਦੀ
ਜਾਇਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ
ਧਿਆਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਾਲੀਆਂ
ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤੀਆਂ
ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ
ਲਿਆਉਣ 'ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਛੋਟਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਮੇਰੀ
ਗੁਆਂਢਣ ਅਂਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਰਿਜ਼
ਨੂੰ ਲੋਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਅੱਸੀ ਵੇਖਾ
ਦਿਹਾਂਕੇ 'ਚ ਝਿੱਕ ਆਮ ਗੱਲ ਸੀ।
ਇਹ ਲੋਕ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ
ਸੀ ਕਿ ਅਣੀ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ
ਨੌਕਰਾਣੀ ਫਰਿਜ਼ 'ਚੋਂ ਦੁੱਧ ਜਾਂ ਮੱਖਣ
ਚੋਰੀ ਨਾ ਕਰ ਲਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਤੇ
ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਫਰਿਜ਼ ਨੂੰ
ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ
ਨੌਕਰਾਣੀ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁੱਧ ਜਾਂ
ਮੱਖਣ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਵੇਗੀ। ਇਸ ਗੱਲ
ਬਾਰੇ ਅਣੀ ਕਈ ਵਾਰ ਚਿੰਤਾ
ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਫਰਿਜ਼ ਵਿੱਚ ਲੋਕ
ਕਾਰਨ ਨੌਕਰਾਣੀ ਨਾ ਦੁੱਧ ਲੈ ਸਕਦੇ
ਅਤੇ ਨਾ ਮੱਖਣ। ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਕਮੀ
ਲੈ ਕੇ ਨੌਕਰਾਣੀ ਕੰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੋ
ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਕੁ
ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਦੌਰਾਨ ਬਿਲ ਗੇਟਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾ
ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ
ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਯਕੀਨ
ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ
ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਚੈਰਿਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ
ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ
ਸਕੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਚੋਰੀ
ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਹੱਸ ਪਏ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਪੈਸਾ
ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਖਰਚਿਆ
ਗਿਆ। ਕਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਸਰ
ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋ ਗਿਆ
ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ
ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਪੈਸਾ
ਗਾਇਬ ਜਾਂ ਫਿਰ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੈਰਿਟੀ ਨੇ ਕੁਝ ਦੀ ਜਾਂ
ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਉਤੇ
ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿਸ
ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਅਤੇ ਨਿਵੇਂ
ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧੁ
ਹੋਇਆ।

ਭਰਮਾਰ ਹੈ। ਆਂਟੀ ਦੀ ਸੋਚ ਜੀਵਾ
ਦੇ ਇੱਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਰੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ
ਬਿਲ ਗੋਟਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੈਰਿਟ
ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਾਧਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ
ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡੇਗੀ। ਇੱਕ
ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤ ਭਾਰਤੀ
ਕੋਲ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹੀਏ ਕਿ ਸੌਣੇ
ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ
ਕਮੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾ
ਘਾਟ ਵਾਲੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ
ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਫਰਿਜ਼
ਲੋਕ ਕਰ ਕੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ, ਪਾਂ
ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਅਜੇ ਵੱਡੇ
ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਾਟ ਵਾਲੀ
ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ
ਘੱਟ ਸੋਚ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅਸੀਂ
ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇ
ਹਮਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ
ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨ ਰਿਹਾਂ
ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਘੁਣ ਦੇ ਹਮਾਲੇ
ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ
ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ
ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੇਹਦਿਆਂ ਨਾਲ
ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਘੜਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ
ਨਾਜ਼ਾਇਥ ਅਪ੍ਰਵਾਸੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ
ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾਂ
ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਘੜੇ ਹੋਣੇ
ਬਾਣੀਏ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇ
ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨੌਕਰਾਂ
ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਇੱਕ
ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕੁਝ ਗੁਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ
ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਇੱਕ
ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ
ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਰਜ਼ਗੀ ਇੱਕ ਘਾਟ ਵਾਲੀ
ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ
ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਤੋ਷ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕਿਊਂ ਹਨ? ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧੀ ਸੀਮਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਇਸ ਖਤਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰੀਏ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇ। ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਮੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਪਸ ਖੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੀ ਇਹ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬੁਟੀਕਸ ਚੌਰੋਂ ਅਤੇ ਬੇਸਰਮ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੌਕੀਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਏ? ਸਾਡੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ? ਮੈਂ ਉਕਤ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਕੱਟੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਂ ਅਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਵਪਾਰ ਧਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜੀ ਡੀ ਪੀ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਕੇ ਚੁਪੈ ਹੈ।

ਅਪਣੀ ਅਹਿਮਿਅਤ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ। ਉਹ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ ਘਾਟ ਵਾਲੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਾਨੂੰ ਹੌਲੀ ਕਰ ਦਿੱਦੀ ਤੇ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਲਤਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਹੀ ਦੂਜੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਕੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਇਸ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਧਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਆਂਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚੌਕੀਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਕੀ ਚੋਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੌਕਰਾਣੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਬਟਰ ਲੈ ਲੈਣ ਲਈ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਫਰਿਜ ਨੂੰ ਲੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਘਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰੇਕ ਲਈ ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਆਓ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤਾਤ ਵਾਲੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਾਈਏ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਚੌਕੀਦਾਰੀ ਘੱਟ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀਂ

ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਈ. ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ ਵਿਜੈ ਯਾਦਵ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਨਤਮਸਤਕ

ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ, 5 ਫਰਵਰੀ (ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ) ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਈ. ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ ਵਿਜੈ ਯਾਦਵ ਨੇ ਅਜ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਾਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਛੁਟ ਸਾਂ ਬੜੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰਮਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਗਵਾਲ ਦੇ ਨਿਜੀ ਸਕੱਤਰ ਮਹਿਦਰ ਸਿੰਘ ਆਗੇ, ਵਾਈਕ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਭੁਰਕੋਹਨ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰਮਿਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਲਾਂਚ ਕੁਲਵਿਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਨਮਸਤ ਕੀਤਾ। ਵਿਜੈ ਯਾਦਵ ਨੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ

ਸਾਹਿਬ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਅਕਤ ਕਰਿਆਂ ਪਾਤਰੂ ਕਿਤਾਬ ਵਿਖੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਵਣ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਸਾਂਤੀ ਤੇ ਸਰਧਾ ਦੀ ਸਿਖਰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਨਮਸਤ ਕੀਤਾ। ਵਿਜੈ ਯਾਦਵ ਨੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਅੱਤਵਾਦੀ ਲਾਂਚਿੰਗ ਪੈਡ ਅਤੇ ਦੋ ਨਿਗਰਾਨੀ ਮੋਰਚੇ ਤਬਾਹ

ਸ੍ਰੀਨਗਰ, 5 ਫਰਵਰੀ (ਯੋਸਟ ਵਿਓਰੋ) - ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ (ਐਲ ਵੀ ਸੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਤੰਗਧਾਰ, ਕਰਨਾਹ ਅਤੇ ਗੁਰੜ ਸੈਕਟਰ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਤੋਂ ਫੌਜੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਗੋਲਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਤੰਗਧਾਰ ਸੈਕਟਰ 'ਚ ਇਕ 60 ਸਾਲ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਲੋਕ ਜਥੇ ਹੋ ਗਏ। ਭਾਰੀ ਫੌਜ ਨੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿਓਂ ਮਕਬੂਲਾਂ ਕਾਮੀਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਨੀਲਮ ਵਾਦੀ 'ਚ ਇਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਲਾਂਚਿੰਗ ਪੈਡ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਦੋ ਨਿਗਰਾਨੀ ਮੋਰਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੱਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੋਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਦੋਵਾਂ ਪਾਂਡਿੰਗ ਭਾਰੀ ਗੋਲਬਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਾਨ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਗੋਲਬਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦਿੱਤਾ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

CELLNTELL DISTRIBUTION INC 1-401 Traders Blvd E, Mississauga, ON

Requires F/T Permanent Position. "General Manager Financial Communication and Services to do the following:

- Create and establish finance operational methods /policies or strategies by evaluating trends to increase the growth of business.
- Determine the company's mission and strategic direction as conveyed through policies and concrete objectives which are met through the effective management of human, financial and material resources
- Authorize and organize the establishment of major departments and associated senior staff positions
- Plan, Monitor and review job contributions and compensation strategies.
- Establish productivity, quality and customer service strategies.
- Conduct operation strategies to improve, reduce cost and system enhancement.
- Monitor and Manage support services for accounts and finance. Facilitate coordination and communication between support functions.
- Represent the organization, or delegate representatives to act in negotiations or other official functions.

Salary: \$57 per hour with 35hrs week, Experience: 5 yrs, Bachelor's Degree (Required) with English Proficiency.
Email Resume : umar.w@cellntell.com

ਡੀ.ਸੀ. ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ

ਫਰੀਦਕੋਟ 5 ਫਰਵਰੀ (ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ): ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਜੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਸਥਾਨਕ ਅਸੋਕਾ ਚੱਕਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਡਿਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਿਆ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੂਹ ਵਿਡਿਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨਜ਼ ਸਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 22 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਗਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਡਿਗਾ, ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ, ਮਾਲ ਵਿਡਿਗਾ, ਮਾਗਰੋਗ, ਬਿਹਲੀ ਬੋਰਡ, ਮੰਡੀਬੀਚੀ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਡਿਗਾ, ਵਣ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਹਿਜਰਤਾ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 22 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਗਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਡਿਗਾ, ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ, ਮਾਲ ਵਿਡਿਗਾ, ਮਾਗਰੋਗ, ਬਿਹਲੀ ਬੋਰਡ, ਮੰਡੀਬੀਚੀ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਡਿਗਾ, ਵਣ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਹਿਜਰਤਾ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 22 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਗਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਡਿਗਾ, ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਮੰਡੀਬੀਚੀ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਡਿਗਾ, ਵਣ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਹਿਜਰਤਾ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 22 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਗਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਡਿਗਾ, ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ, ਮਾਲ ਵਿਡਿਗਾ, ਮਾਗਰੋਗ, ਬਿਹਲੀ ਬੋਰਡ, ਮੰਡੀਬੀਚੀ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਡਿਗਾ, ਵਣ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਹਿਜਰਤਾ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 22 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਗਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਡਿਗਾ, ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਮੰਡੀਬੀਚੀ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਡਿਗਾ, ਵਣ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਹਿਜਰਤਾ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 22 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਗਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਡਿਗਾ, ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ, ਮਾਲ ਵਿਡਿਗਾ, ਮਾਗਰੋਗ, ਬਿਹਲੀ ਬੋਰਡ, ਮੰਡੀਬੀਚੀ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਡਿਗਾ, ਵਣ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਹਿਜਰਤਾ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 22 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਗਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਡਿਗਾ, ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ, ਮਾਲ ਵਿਡਿਗਾ, ਮਾਗਰੋਗ, ਬਿਹਲੀ ਬੋਰਡ, ਮੰਡੀਬੀਚੀ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਡਿਗਾ, ਵਣ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਹਿਜਰਤਾ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 22 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਗਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਡਿਗਾ, ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ, ਮਾਲ ਵਿਡਿਗਾ, ਮਾਗਰੋਗ, ਬਿਹਲੀ ਬੋਰਡ, ਮੰਡੀਬੀਚੀ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਡਿਗਾ, ਵਣ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਹਿਜਰਤਾ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 22 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਗਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਡਿਗਾ, ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ, ਮਾਲ ਵਿਡਿਗਾ, ਮਾਗਰੋਗ, ਬਿਹਲੀ ਬੋਰਡ, ਮੰਡੀਬੀਚੀ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਡਿਗਾ, ਵਣ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਹਿਜਰਤਾ ਵਿਡਿਗਾ, ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਡਿਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਕ

NEED A LAWYER ?? KAUR LAW OFFICE

MANJEET KAUR
LL.B., (London UK)
Barrister, Solicitor & Notary Public

Tel : 905-454-0099

Fax: 905-454-2234
2575 Steeles Ave. E., Unit 1, Brampton, ON L6T 5T1

REAL ESTATE LAWYER

- Residential & Commercial
- Sale/Purchase of House
- Mortgage & Refinancing
- Drafting/Reviewing Agreements
- Title Transfer
- 2nd Mortgage

IMMIGRATION

- Skilled Worker Category
Spousal & Family Sponsorship
Student Permits Visa & Renewals
PR Renewal/ Citizenship Application

FAMILY LAWYER

- Child & Spousal support
- Custody & Access
- Divorce
- Equalization

Red Seal
NOTARY

BUSINESS LAW

- Incorporation & Shareholder agreements
- Sales & Purchase of Assets & Shares
- Notarization & Affidavits

WILLS & ESTATE

- Wills
- Certificate of Estate Trustee with/without Will
- Power of attorney for Property & Personal Care

ਘਰ ਵੇਚਣਾ ਜਾਂ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

ਬਰੈਪਟਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਤੇ”

40 Vodden Court / Brampton

Anabela Serra
Sales Representative

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
416-400-5825

ROYAL LePAGE
SUPREME REALTY, BROKERAGE
INDEPENDENTLY OWNED AND OPERATED

Beautiful Well Kept Condo Townhouse Corner Unit. Feels Like A Semi-Detached. Spacious And Bright 3 Bedroom Family Home, Open Concept Kitchen And Living Area. Kitchen Includes Stainless Steel Appliances, Backsplash And Lots Of Cupboard Storage. Full Finished Basement With Rec Room. Fenced Backyard With Your Very Own Patio Deck For Your Entertainment. *Bonus* Private Playground For The Neighborhood.

For More listings Visit anabelaserra.com

Dr. Randhawa Dentistry

Your own dentist who really cares for you

We Provide the following Services:

- Dental Crowns, Veneers & Bridges
- Dental Fillings & Gum Treatment
- Root Canal (RCT), Dentures, Extraction
- Kids Dentistry
- Wisdom Tooth Surgery
- Invisalign (Invisible Braces)
- Digital X-Rays System
- Teeth Cleaning & Whitening
- Cosmetic Dental Treatment

INVISALIGN & BRACES INCLUDING CLEAR BRACES

Invisible Braces ਸਿਹੜੀਆਂ ਦਿੱਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ

Show Your Smile More With Invisible Braces!

**Dr. Samreet Kaur
Randhawa**
General Family Dentist

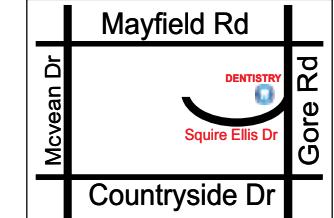
New Patients welcome
Deal Directly with all Insurance Companies

NEW LOCATION

10 SQUIRE ELLIS DR, UNIT 5-6
BRAMPTON, ON L6P 4K6

(MAJOR INTERSECTION: GORE RD/MAYFIELD)

Tel : 905-794-5111

FIRST LOCATION

DENTISTRY @ BONNIE BRAES
50 CHESTERWOOD CRES, UNIT 2
BRAMPTON, ON L6Y 0Z4
(OPP. CHURCHVILLE PUBLIC SCHOOL,
JAMES POTTER / BONNIE BRAES INTERSECTION)

Tel : 905-230-9044

HOUSE FOR SALE

OPEN HOUSE

AT
LOT 234 ICELAND POPPY TRAIL, BRAMPTON

Feb 1st & Feb 2nd
From Noon-5:00pm

Fabulous 5 bedrooms, 5 washrooms, model left in this great new build in Brampton. 9 foot ceiling on main floor. separate entrance to the basement from the garage, quartz counter tops, wide plank hardwood floor on main, oak stairs. Will be completed and ready for an end of March closing!

Contact: Scott Gilmour
BROKER OF RECORD OWNER
scottgilmour@realtyexecutives.com or

416 802 0600

ONLY 1 LUXURY HOME LEFT IN BRAMPTON \$1,150,000

**BUILDER
CLEARANCE !**

4310 Sherwoodtowne Blvd, Suite 303C
Mississauga, ON, L4Z 4C4
Bus: 905 848 1900 Fax: 905 848 1918

Each office independently owned and operated

**REALTY
EXECUTIVES**

Plus Ltd., Brokerage

ASIAN FOOD CENTRE WINTER SALE

www.AsianFoodCentre.com

31ST JAN TO 9TH FEB 2020

Fresh Fruits, Vegetables, Indian & Canadian Grocery

GOLDEN TEMPLE ATTA (YELLOW BAG) \$9.99 EA REG.\$11.99	HERO ATTA \$6.99 EA REG.\$7.99	ASHIRVAD ATTA 10KG \$9.99 EA REG.\$11.99	SHER DESI STYLE ATTA \$9.99 EA REG.\$10.99	MOTHER DAIRY PANNEER \$3.99 EA REG.\$4.99
INDIA GATE ROZZANA RICE \$8.99 10LBS REG.\$10.99	DAWAAT RICE \$10.99 5LBS REG.\$12.99	AFC DIAMOND RICE \$7.99 10LBS REG.\$8.99	HALDIRAM ASST COOKIE \$1.99 EACH REG.\$2.99	SAFFRON \$2.29 1G REG.\$3.99
POPULAR SAMOSA (400G) \$1.79 EA REG.\$2.49	RED LABEL TEA \$6.99 216 BAGS REG.\$8.99	TEA INDIA \$7.99 216 BAGS REG.\$8.99	BRITANNIA MILK & WHEAT RUSK \$4.99 1.22 KG REG.\$5.99	SANTOSH NAAN \$1.10 EA REG.\$1.49
TRUST SUGAR \$19.99 EACH REG.\$24.99	TRUST SUGAR \$7.99 EACH REG.\$8.99	MOTHER'S PICKLE \$2.99 EACH REG.\$3.99	(EXCEPT-AAMPAANA) DABUR REAL JUICE \$1.49 200ML REG.\$2.99	GOOD DAY BISCUITS 2 FOR 1 75G REG.\$3.79
YIPPEE NOODLES 6 FOR 1 \$6.99 EA REG.\$7.99	DEEP CUT/ WHOLE OKRA \$1.49 EA REG.\$1.79	MOTHER DAIRY DESI GHEE \$22.99 EACH REG.\$24.99	ALSHIFA HONEY \$5.99 EACH REG.\$7.99	PLAIN PARATHA \$5.99 EACH REG.\$6.99
MTR READY TO EAT \$1.49 EA REG.\$2.49	NESTLE FRUITA VITALS JUICE \$1.99 EA REG.\$2.49	VERKA BROWN SUGAR \$8.99 FOLD REG.\$9.99	APNA TASTE RASMALAI \$6.99 2.5L REG.\$7.99	PLAIN PARATHA \$7.99 EACH REG.\$8.99

KASTURI TOOR DAAL(10LB) \$10.99 EACH REG.\$12.00	RED LENTIL \$2.99 4LB REG.\$3.29	RASOI MAGIC MASALA \$0.99 EA REG.\$1.49	BLACK CHANA \$2.99 4LB REG.\$3.49	FROOTI MANGO JUICE \$1.49 1L REG.\$1.99
--	----------------------------------	---	-----------------------------------	---

APNA TASTE GULAB JAMUN \$4.99 EA REG.\$5.99	MAGGI ASST SAUCE \$3.29 EACH REG.\$3.99	DEEP DAHI VADA \$2.29 EA REG.\$3.19	CASHEW PIECES \$4.99 LB REG.\$5.99	MTR DOSA, RAVA DOSA, RAVA IDLI, RICE IDLI, UTTAPAM \$1.99 EACH REG.\$2.49
---	---	-------------------------------------	------------------------------------	---

SILKY (BROLLS) BATHROOM TISSUE BUY 1 GET 1 FREE \$5.99 + TAX	DABUR (EXCEPT-AAMPAANA) REAL ASST JUICE \$0.99 1L REG.\$1.99	MTR ROASTED VERMICELLI \$2.29 300G REG.\$2.99	MITCHELL'S ASST SAUCE FRONTIER COOKIES \$1.99 300G REG.\$2.49
--	--	---	---

QUALITY KESAR MANGO PULP \$2.29 EA REG.\$3.29	SAVERA RASMALAI \$5.99 REG.\$7.99	HALDIRAM FINE SEV, GATHIYA, BESAN PAPADI, BOMBAY BHEL (300G) \$1.29 EACH REG.\$1.59	FRESH COOKIES \$4.29 2LB REG.\$4.99
---	-----------------------------------	---	-------------------------------------

VARIETIES OF SPICES AVAILABLE (VISIT YOUR NEAREST LOCATION)

ETOBIKOKE MISSISSAUGA BRAMPTON BRAMPTON BRAMPTON	10 Westmore Dr. 1075 Ceremonial Dr. 621 Wanless Dr. 2120 N Park Dr. 80 Pertosa Dr.	HEAT SHOP HEAT SHOP HEAT SHOP HEAT SHOP
ASIAN FOOD CENTRE 416-740-3262 905-502-1600 905-495-3336 905-793-1338 905-460-0009	40 Airport Rd. & Lacoste Blvd. 10510 Torbram Rd. 10 Pannahill Dr. 10 Pannahill Dr.	HEAT SHOP HEAT SHOP HEAT SHOP HEAT SHOP

TOLL FREE
1-800-708-9232

Wishing You All The Best In Advance. Prices subject to change without notice. While supplies last. Product images are for illustration purposes only. Design & Print by Indo-Canada Media

www.BramptonTopRelator.com
JAG AUJLA
REAL ESTATE BROKER
DIR: 416-371-7777
j.aujla@rogers.com www.jagaujla.com
RE/MAX® Realty Specialist Inc., Brokerage
(Independently Owned and Operated)
Off: 905-456-3232

Advertisement
GUARANTEED
TILL SOLD

Other Realtors only Promise
But **JAG AUJLA SOLD YOUR HOME WITH
GUARANTEE
OR HE'LL BUY IT!**

Call For a Quick & Free Home Evaluation
www.BramptonQuickHomeEvaluation.com

("2016,2015,2014,2013 **(2009,2008) 2012,2011,2010) **RE/MAX International **(2010) **(2014)

NEED MORE LISTINGS !!!
ਕੇਲਨ ਅਤੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ Listings ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਹੈ।
Buyers ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ Listings ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ

Grand Upholstery Ltd

Sofa Company Originality in Every Piece

- ਪੁਰਾਣੇ ਸੋਫ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
- ਟੌਪ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੀ ਫੋਮ ਅਤੇ ਸਪਰਿੰਗ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ L Shape ਡਿਜਾਇਨ ਅਤੇ ਰੰਗ ਚੁਣ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਕੱਪੜਾ ਚਾੜ ਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਸੋਫ਼ਾ, ਡਾਇਨਿੰਗ ਚੇਅਰ ਨੂੰ ਨਵਿਆਂ ਵਰਗਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਆਰਡਰ ਦੇ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸੋਫ਼ੇ ਦੂਜੇ ਸਟੋਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਦੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਕੁਆਲਿਟੀ ਮੂਰੌਂ ਬੋਲਦੀ ਹੈ

Tel: 905.791.2888 Cell: 647.293.3212
2053 Williams Pkwy, Unit -45, Brampton | Email: grandupholstery@gmail.com

NU WAY TOUR & TRAVELS INC.

AIR TICKETS CRUISES VACATIONS TRAVEL INSURANCE

International & Domestic Air Tickets

- Cheapest Air Fares
- Price Match Guaranteed
- 24/7 Emergency Services
- Reliable & Excellent Customer Service
- 100% Customer Satisfaction

Travel Worry Free With Insurance

- Super Visa Insurance
- Visitor to Canada
- Trip Cancellation
- Trip Interruption
- Manulife

Call Us For Guaranteed Lowest Airfare **ANY** Airline Time Destination Around the World

7015 Tranmere Dr. Unit- 8, Mississauga, ON L5S 1T7
Tel: 905 362 0937 | Fax: 1 855 897 0900
E-mail- info@nuwaytravels.com

Carte KANG TAX & FINANCIAL SERVICES

- Personal and Corporate Tax Filings**
- RDSP, RESP, RRSP, TFSA Plans*
- Life, Critical, Disability, Visitor Insurance***

416-271-4877

2645 ISLINGTON AVENUE, Unit # 101
ALBION & ISLINGTON, ETOBICOKE
OVER INDIA BAZAR GROCERY STORE

FREE
Tax Filing For New Immigrants

e-mail: sukhwinder.kang@cartewm.com

• Mutual funds provided by Carte Wealth Management Inc.
• Tax planning and filings provided by Kang Tax & Financial Services
• Insurance sold through Carte Risk Management Inc., Financial Horizon and Axel Insurance.

IFS INTERSTATE FREIGHT SYSTEMS INC.

New City Pizza & Kamal Sandhu Real Estate Present

BHNGRA FITNESS

ENJOY DANCING, STAY FIT

647.685.1685

www.BhangraFitness.ca | bhangrafitness1@gmail.com

Offering Bhangra Classes For All Ages

Now Open 6 Days a Week

50 Lacoste Blvd, Unit-112 Brampton, ON L6P 3Z8

CHEEMA
LOWEST PRICE IN TOWN

Towing Service Car Paint Starts \$799* upto 100% Deductible Paid*

REXDALE BODY SHOP USED CAR SALE

Specialization In:

- All Kinds of Body Work
- Auto Glass Windshield
- Denting, Painting & Welding

ਸਾਰੇ ਇੰਸ਼ੋਰੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ

Call Rick or Manminder Cheema: 416.749.9596 / 416.951.6431

SPECIAL PAINT JOB \$779

RENTAL CAR PROVIDED

25 years of Canadian Experience
OPEN MON - SAT 9AM TO 7PM

www.AABODYSHOP.ca
mcheemaaaa@hotmail.com

30 Racine Rd. Toronto, ON, M9W 2Z3, FAX: 416.749.9597

A/Z ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ

USA, Montreal, Montreal Local Within Ontario ਤੇ Local GTA ਤੇ Cambridge ਵਾਸਤੇ AZ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Also Hiring Owner Operators for local work & US

- 2 ਸਾਲ ਦਾ Experience, USA ਵਾਸਤੇ Fast Card ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ
- ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦਾ CVOR Abstract ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

Please send resume at:
safety@interstatefreightsystems.com

Call: 416-452-0677

IFS